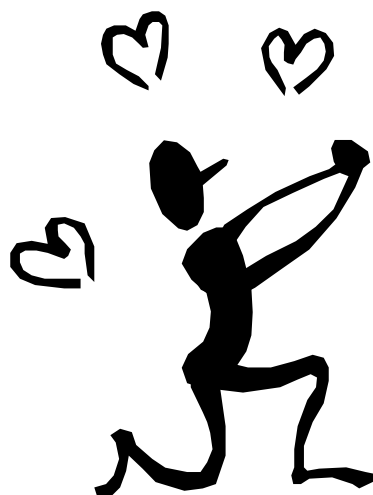

OPENLUCHTSPEKTAK EL

't Stoapelrecht is gien Recht

GESCHREVEN DOOR TEUN MINSES

Een spel vol liefde, list en bedrog

DOOR

“SPEK OM SPINNEN”

DONDERDAG 13, VRIJDAG 14 EN ZATERDAG 15 JUNI

Van het Bestuur,

We hopen u opnieuw te laten genieten van een openluchtspektakel, een spel dat geheel anders is dan de twee vorige.

Dit was ook de opdracht aan de schrijver; een nieuw verhaal met andere personages maar wel weer in onze eigen streektaal en met een knipoog naar de historie. De schrijver heeft zich met veel enthousiasme gestort op onze historie en het is hem gelukt om weer een prachtig verhaal te schrijven.

Als bestuur kijken wij elke keer weer welke rollen er vertolkt moeten worden en welke mensen hiervoor nodig zijn. Om niet steeds hetzelfde beeld te krijgen moeten er ook nieuwe talenten instromen, die een kans krijgen. De jeugd heeft de toekomst, en zo hopen we tot in lengte van jaren een openluchtspel voor u te kunnen opvoeren.

We zijn onze sponsors zeer dankbaar dat zij hun steun, op welke manier dan ook, hebben gegeven. Mede hierdoor kunnen wij u ook een spektakel van deze omvang laten zien. En niet te vergeten de ondersteuning, hulp en het enthousiasme van de grote groep vrijwilligers die ons bijstaan. Het is geweldig te merken dat wij niet alleen staan om van dit openluchtspel een succes te maken. Van alle verenigingen uit Nuis en Niebert is er wel iemand betrokken bij deze productie. Ook de leeftijden van de spelers en vele vrijwilligers lopen sterk uiteen zodat we van de ideeën en levenservaringen van jong en oud gebruik kunnen maken.

De onderlinge sfeer is geweldig en dit is met name te danken aan het feit dat alle betrokkenen beseffen dat je niet zonder elkaar kunt, zoals een motor niet kan draaien zonder onderdelen!

Nogmaals dank aan alle mensen, bedrijven of instellingen die ons op welke manier dan ook gesteund hebben. Ons rest nog u een hele fijne avond te wensen en laten we hopen dat ook de weergoden ons goed gezind zullen zijn.

Namens het bestuur van Spek om Spinnen,
Tineke Pastoor-Hijmersma (voorzitter)

"Stoapelrecht is gien recht"

Voor de derde keer een openluchtspel op de prachtig gelegen Coendersborg te Nuis. Na een aarzelend begin in 1998 met "De slag om het Bolmeer," in 2000 gevolgd door "Bomm'n, Berend en Brak woater" nu een geheel nieuw spektakel.

Dat aarzelende begin lag niet bij de organisatie en de spelers, die waren enthousiast genoeg, het was meer de spanning ... 'hoe zal het publiek reageren'.

We waren blij verrast toen we merkten dat een openluchtspel in de streektaal en met een historische achtergrond een voltreffer bleek te zijn. Alle avonden uitverkocht, te weinig

plaatsen. Het tweede jaar zitplaatsen erbij... weer uitverkocht. Van heinde en ver kwamen de bezoekers.

En nu? We twijfelen er niet aan dat ook dit jaar het publiek in groten getale zal komen kijken, luisteren en genieten van dit openluchtspel.

In de vorige spelen heeft het aan romantiek nooit ontbroken, we doen er nu nog een schepje bovenop door Romeo en Julia ten tonele te voeren. In ons spel heten ze Romke en Juultje.

Ach, om u gerust te stellen, bij ons het loopt natuurlijk wel goed met hen af.

Verder laten we u veel spektakel zien, maar ook gewone zaken, herkenbaar door de eenvoud van het gegeven, zoals familiekwesties en ruzies. Voor voor elk wat wils.

In ons openluchtspel zijn we steeds vernieuwend bezig.

We geven jonge, talentvolle acteurs de gelegenheid kennis te maken met deze vorm van theater. En we zorgen er met "Stoapelrecht is gien recht" voor dat het Wester-kwartiers, of zo u wilt, het Nedersaksisch weer op de Coendersborg gesproken wordt.

Wij wensen u een avond toe, waar u nog vaak met plezier aan zult terugdenken.

Teun Minses

“‘T STOAPELRECHT IS GIEN RECHT”

HET WARE VERHAAL:

Evenals "De slag om het Bolmeer" en "Bommen Berend en brak woater" heeft ook het komende spektakel een historische achtergrond. We gaan nu ruim 400 jaar terug in de tijd, het jaar 1582.

Wie denkt dat er ,behalve de schermutselingen bij de Coendersborg en de strooptochten van Bommen Berend in 1672, niets gebeurde in het Westerkwartier heeft het mis.

We leven in het jaar **1582** en staan aan het begin van de **Tachtigjarige oorlog**.

In vogelvlucht een klein beetje geschiedenis!

In 1560 was Philips de tweede (zoon van Karel de V) Koning van Spanje en Landheer over de Nederlanden. Ons land was dus onder Spaans bewind.

Prins Maurits en Graaf Willem Lodewijk van Nassau proberen de Nederlanden van het Spaanse juk te bevrijden en onder Staats gezag te brengen. De veldtochten van andere Oranjes tegen de Hertog van Alva in 1568 en later jaren waren het begin van de Republiek der Verenigde Nederlanden.

De stad Groningen koos in 1580, om economische redenen, voor de (katholieke) Spaanse koning. Het was zuiver een berekende zet om voor Spanje te kiezen, zo voorkwamen ze dat ze verschillende privileges kwijtraakten, o.a. het hierna te noemen **stapelrecht**.

De Ommelanden hadden in 1579 al de Staatse zijde gekozen (Protestant).

Hier ligt al een kiem van onvrede in de onderlinge verhoudingen, verdeeldheid en strijd tussen Stad en Ommelanden.

Een tweede belangrijke oorzaak in die verdeeldheid was het "**Stapelrecht**" dat de stad Groningen oplegde aan de Ommelanden. Dit stapelrecht verplichtte de inwoners van de Ommelanden (bij verdragen van 1473 en 1482) hun producten op de markt in de Stad Groningen te brengen voordat ze elders verkocht mochten worden. Die verplichting gold eerst voor granen, later werd die uitgebreid met bier, boter, kaas en ook vee.

Als er iets niet onder het stapelrecht viel waren het de inwoners van de Stad Groningen die als eersten hiervan profiteerden.

Ook kooplieden van buiten de Provincie Groningen vielen onder het Stapelrecht. Dat de Stad Groningen financieel voordeel had bij het handhaven van het stapelrecht mag duidelijk zijn, zij bepaalden immers de prijzen van de producten en maakten zo stevige winsten.

(tip) Als U in Groningen komt, ga dan eens kijken bij de Herebrug. Daar staat de Stedemaagd. Haar voet rust op een lam. Het geeft symbolisch weer hoe de verhoudingen toen waren en nu (misschien) nog zijn. De Stedemaagd is de stad Groningen, het lam de Ommelanden.

Eerst de Stad, daarna de Ommelanden.

Ondanks hevig verzet van de Ommelanden moesten ze de verdragen eerbiedigen. Ze hadden ook weinig keus, door de geografische ligging van de Stad kwamen alle land- en waterwegen in Groningen uit. Het achterland, Drenthe en Friesland waren nauwelijks bereikbaar door het ontbreken van een goede infrastructuur.

Ook het klooster van Aduard, machtig en groot (meer dan 7000 ha land in bezit) was voorstander van het stapelrecht. Uiteraard steunden ze het Spaanse gezag.

Op het landgoed Nienoord zetelde toentertijd **Wigbold van Ewsum** (1554-1584) Hij was grietman (rechter) in de Grietenij Vredewold en had lak aan de verdragen van de Stad Groningen. Hij bepaalde zelf wel aan wie hij kocht of verkocht. Daar moest volgens hem het Stadsbestuur niet tussen zitten. Begrijpelijk dat hier ook diverse conflicten uit voorkwamen.

ROLVERDELING:

Halbe Wisses, Commies te Nuis
Evertje, zijn vrouw
Juultje, hun dochter
Zus, zuster van Evertje
Rooske, haar dochter
Brechtje, diensbode van Halbe

Brucht Vorenholt
Tineke Pastoor-Hijmersma
Ans Feenstra
Hannie Nijhof – Kooiker
Karina Wiersema
Maike Postema-Venema

Johan de Mepsche, Luitenant hoofdmannenkamer	Hans van der Veen
Sybren Jensema, schoenlapper	Obie Piers
Baukje Jensema, zijn vrouw en kwakzalver	Coba Roffel-Beerlings
Kloris, sarrie	Ritske Tuinstra
Hiltje, herbergierster	Geertje van der Kaap-Stobbe
Romke, haar zoon	Rene Siertsema
Wijfie, marketentster	Mieke Piers-Alkema
Oelie, haar beschermer	Jan Pastoor
Beul/worstverkoper, uitzendkracht	Sjoeke Klaassens-Veenstra
Lazarus, dronkeman	Gert Piers
Wigbold van Ewsum, heer van Nienoord	Henk Benedictus
Koopman	Roel Vogelzang
Beer	Meine Reitsma

FIGURANTEN:

Wim Meinema, Kees Blaauwijkl, Antje Reitsma, Folkerdina Douma, Jopie Tellinga, Jopie Kooiker, Anke de Boer, Hilly van der Wijk, Geeske van der Hoek, Hieke Feunekes, Aaltje Venema, Janny Palsma (jr), Patrick Benedictus, Fennie Benedictus, Jacoba van der Mei, Gea Dijkstra, Sieger de Vries, Ronald Boonstra, Trientje Wiersema, Margje Evers, Jeanet Beerlings, Emmy van der Kaap, Talina van der Veen, Bertine van der Veen, Grietje Boerema, Elly van Hoogen, Jan Olivier, Aline Bianco, Anke de Vries, Lammy Klaassens, Tine Blaauwweikel, Martha Renkema, Robert Pastoor, Maria Postema, Erik Nijboer, Carlo Roffel, Mark Pastoor, Wietse van der Veen, Tim Nijhof, Lisa Nijhof, Emmily Lasut, Marten Dijkhuizen, Femmie Schulting, Hedde Cazemier, Hilda Cazemier, Sjanet Alserda, Jan Venema

AUTEUR:	Teun Minses
REGIE:	Alie de Vries-Reitsma en Teun Minses
DECOR:	Jan Venema, Meine Reitsma, Anne Postema, Jan Drenth en Albert van der Velde
SCHILDERWERK:	Wiepie Roffel, Adrie de Jong, Hennie Alkema en Mieke van Kapel
REKWISIETEN:	Martha Renkema, Elly van Hoogen en Martje Middel
MUZIEK:	Baradoz Amicitia; Renskje Hut, Arina van der Hoek, Sylvia van der Hoeven, Antje Brandsma, Anneke Veenstra
KLEDING:	Martha Steringa (ADO centrum Paterswolde), Jacoba Bakker, Grietje Hijmersma en Aaf Wouda
GELUID:	Sikko Cazemier
LICHT:	Sikko Cazemier
SCHMINK:	Alie Horst c.s. + mailtje teun

“EVEN OMKIEKEN” EN HET OPENLUCHTSPEL

Het lijkt een traditie te worden; het openluchtspel van de stichting “Spek om Spinnen” achter de Coendersborg in Nuis. Om steeds weer een pakkend onderwerp, thema of gebeurtenis te vinden blijft een kunst. Maar het Westerkwartier heeft een rijke historie, al wordt dat niet door iedereen onderschreven, en uit die historie kan door een schrijver-regisseur als Teun Minses nog heel wat inspiratie worden opgedaan. En dat de geschiedenis leeft bij de

bevolking in deze streek is duidelijk tot uiting gekomen bij de manifestatie van 1000-jaar Westerkwartier, maar blijkt ook uit de grote belangstelling voor het openluchtspel. Voor de uitvoering van dit laatste is er nauwelijks een mooier en sfeervoller plekje te vinden dan het veldje achter de Coendersborg.

Dit jaar is gekozen voor het thema "Stoapelrecht is gien recht", over het zogenaamde Stapelrecht is al veel geschreven maar er zullen ongetwijfeld veel mensen zijn die er nog nooit van hebben gehoord. Door zo'n spel wordt men spelenderwijs geïnformeerd over de geschiedenis van de omgeving.

Maar het moet wel even allemaal gebeuren. Een compliment aan alle spelers en aan de medewerkers achter de schermen is hier zeker op zijn plaats. Ik heb vernomen dat de voorverkoop weer als een trein loopt, en het zal ongetwijfeld ook deze keer weer een succes worden. Probleem(pje) is natuurlijk wel dat men elke keer weer zichzelf wil overtreffen.

Maar dat hoort erbij. Bestuur en vrijwilligers van Even Omkieken voelen zich, hoe kan het ook anders, nauw betrokken bij dit gebeuren.

Ik wens Spek om Spinnen veel succes met dit spektakelstuk.

Jan Boerema, ex voorzitter Even Omkieken.

Ar Barados speelt en zingt:

Vrijage aan Juultje in de toren

*Mijn liefste Juultje mijne, waer drempel zal het heen
Zal ik dus moeten kwijnen, veel weken achtereen
Neen, dat zult Gij niet raden, ik liet mij al zo lief
Op eenen rooster braden, verstaet gij 't murwe dief?*

Ik voel thans alle dagen, een krieuwling door mijn lijf

*Ik kan 't niet meer verdragen, Ei, Juultje, word mijn Wijf
Mijn vierentwintig Hennen, die hebben eenen Haen,
Moet Gij dan niet bekennen, dat 't U zal beter gaen*

*Ei, Juultje, laet U bewegen, ik zal een pot oud Bier
Ei, spreek mij toch niet tegen, gaen zetten in de vier
Dan zullen wij eens klinken, kom lieve morwe guit
in kracht, achteruitgaan*

Murwe/morwe= week, zacht

guit= schalks

Gaen zetten in de vier= op bank of stoel zitten???

MET DANK AAN:

Dit gehele spektakel zou geen doorgang kunnen vinden zonder de medewerking van vele bedrijven, instellingen, overheden en personen die spontaan hun diensten, kennis, materialen of een financiële bijdrage toezegden om dit geheel tot een groot succes te maken. Hieronder vindt u een scala van namen in willekeurige volgorde die onmisbaar waren bij het realiseren van hetgeen u vanavond kunt gaan zien.

Stichting het Groninger Landschap, Gemeente Marum, Museum 't Rieuw, "De Vrijborg" Nuis, "De Wieken" Niebert, Medische instrumentenmakerij F. de Vries Niebert, Nederlandse Gasunie, Reitsma bouw Nuis, Fotografie Omke Oudeman Boerakker, Ria van der Veen, Coby Tuinstra, fam Cazemier Nuis, Femmie Schulting, Jan Vos, Jan Veenstra (Midweek), Horecapersoneel, Kaartverkoop o.l.v. Chris Roffel en Jan Nijhof, Mannenmode De Man Leek, Poeder & Prins Zevenhuizen, Installatiebedrijf Dijkhuizen Niebert, Slagerij Grashuis Marum, Primera Marum, Scarpa schoenen en mode Marum, Unive Westerkwartier en Noordenveld, Autorijschool R. Aalders Nieuw-Roden, alle adverteerders in dit programmabladd, onze voorverkoopadressen in Niebert, Marum, Tolbert, Leek en Zevenhuizen.

Voor al diegenen:

HARTELIJK BEDANKT